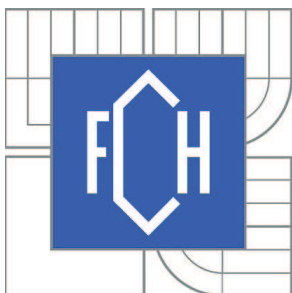

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA CHEMICKÁ

ÚSTAV CHEMIE A TECHNOLOGIE OCHRANY
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

FACULTY OF CHEMISTRY

INSTITUTE OF CHEMISTRY AND TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL PROTECTION

PROJEVY MOCI A BEZMOCI VE SPOLEČNOSTI A JEJICH VLIV NA KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A PLÁNOVÁNÍ

SHOWS OF POWER AND POWERLESSNESS IN SOCIETY AND THEIR INFLUENCE
ON CRISIS MANAGEMENT AND PLANNING

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

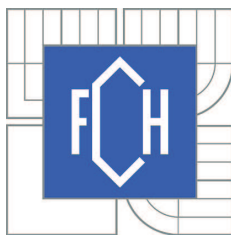
KATEŘINA VORÁLKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. Ing. JAROMÍR NOVÁK, CSc.

BRNO 2010

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta chemická
Purkyňova 464/118, 61200 Brno 12

Zadání bakalářské práce

Číslo bakalářské práce: **FCH-BAK0495/2009** Akademický rok: **2009/2010**
Ústav: Ústav chemie a technologie ochrany životního prostředí
Student(ka): **Kateřina Vorálková**
Studijní program: Ochrana obyvatelstva (B2825)
Studijní obor: Krizové řízení a ochrana obyvatelstva (2804R002)
Vedoucí práce **doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.**
Konzultanti:

Název bakalářské práce:

Projevy moci a bezmoci ve společnosti a jejich vliv na krizové řízení a plánování

Zadání bakalářské práce:

Pojednat o hlavních typech moci bezmoci a jejich současných projevech a jejich vlivu na problematiku krizového řízení a plánování

Termín odevzdání bakalářské práce: 28.5.2010

Bakalářská práce se odevzdává ve třech exemplářích na sekretariát ústavu a v elektronické formě vedoucímu bakalářské práce. Toto zadání je přílohou bakalářské práce.

Kateřina Vorálková
Student(ka)

doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.
Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Čáslavský, CSc.
Ředitel ústavu

V Brně, dne 1.12.2009

prof. Ing. Jaromír Havlica, DrSc.
Děkan fakulty

ABSTRAKT

Věci, jevy a procesy jsou stále rizikovější. Ochrana obyvatelstva je stále významnější. Způsobům řešení problémů výchovy a výcviku obyvatelstva je nutno věnovat zvýšenou pozornost.

ABSTRACT

Things, phenomena and processes are more and more dangerous. Protection of population gain its meaning. It is important to educate and train population.

KLÍČOVÁ SLOVA

Moc, bezmoc, krizové řízení a plánování, mimořádná událost

KEY WORDS

Power, powerlessness, crisis management and planning, extraordinary event

VORÁLKOVÁ, K. Projevy moci a bezmoci ve společnosti a jejich vliv na krizové řízení a plánování. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2010. 37 s. Vedoucí bakalářské práce doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a že všechny použité literární zdroje jsem správně a úplně citoval. Diplomová práce je z hlediska obsahu majetkem Fakulty chemické VUT v Brně a může být využita ke komerčním účelům jen se souhlasem vedoucího diplomové práce a děkana FCH VUT.

.....
podpis studenta

Poděkování:

Ráda bych poděkovala doc. Ing. Jaromíru Novákovi, CSc. za jeho připomínky a názory, které pro mě byly dobrou motivací. A dále bych ráda poděkovala všem, kteří se na téma moci a bezmoci se mnou bavili a jejichž názory mi byly užitečnou inspirací.

OBSAH:

1. ÚVOD	7
2. DEFINICE.....	8
2.1. Společnost	8
2.2. Moc.....	8
2.2.1. Politická moc	9
2.2.1.1. Politická antropologie	9
2.2.2. Výkonná moc	10
2.2.3. Zákonodárna moc	14
2.2.3.1. Parlament.....	15
2.2.3.1.1. Poslanecká sněmovna.....	15
2.2.3.1.2. Senát	16
2.2.4. Moc soudní.....	17
2.2.4.1. Soud.....	17
2.2.4.1.1. Ústavní soud České republiky.....	18
2.2.4.1.2. Nejvyšší soud České republiky	19
2.2.4.1.3. Vrchní soudy	20
2.2.4.1.4. Krajské soudy	20
2.2.4.1.5. Okresní soudy.....	20
2.3. Bezmoc.....	21
2.3.1. Bezmoc z historického hlediska.....	21
2.3.1.1. Pravěk.....	21
2.3.1.2. Středověk.....	22
2.3.1.3. Novověk	22
2.3.2. Bezmoc záchranáře z mého pohledu	22
2.4. Mimořádná událost.....	24
2.4.1. Druhy mimořádných událostí.....	25
2.4.2. Klasifikace mimořádných událostí.....	25
2.5. Traumatologický plán	26
2.6. Krizové řízení.....	26
2.7. Krizový plán	26
2.8. Krizové plánování	27
2.9. Havarijní plánování	27
2.10. Havarijní plány	28
2.10.1. Vnitřní havarijní plán	28
2.10.2. Vnější havarijní plán	28
2.10.3. Havarijní plán kraje.....	28
2.11. Proces řízení rizik.....	29
2.12. Moc bezmocných	31
3. Shrnutí vybraných vlivů moci a bezmoci v oblastech krizového řízení.....	32
3.1. První pomoc – nutnost?.....	33
3.2. Řešení problému.....	33
3.2.1. Výuka v mateřských školách.....	33
3.2.2. Výuka na základních školách.....	33
3.2.2.1. První stupeň.....	33
3.2.2.2. Druhý stupeň	34

3.2.3.	Výuka na středních školách.....	34
3.2.4.	Výuka na vysokých školách.....	34
3.3.	Shrnutí.....	34
4.	Závěr.....	35
5.	Seznam použité literatury.....	36

1. ÚVOD

Spravedlnost a moc musí být jedno, aby se spravedlnost stala mocí a moc spravedlností.

- Blaise Pascal

Jako červená nit se dějinami vine moc a bezmoc a jejich projevy. Je jedno, zda se dějinami posuneme do dávné minulosti, či si uděláme malou vycházku vpřed a podíváme se do budoucnosti našich životů. Vždy nás čekají mocní a bezmocní.

Moc je v rukou každého člověka a bezmoc se také týká každého z nás. V práci se věnuji vysvětlení některých pojmů, jako je krizové řízení a plánování, mimořádná událost, integrovaný záchranný systém a mnohé další, což je podle mého názoru důležité pro pochopení celého problému moci a bezmoci a jeho vlivu na krizové řízení a plánování. Důležitým bodem bylo rozebrat druhy moci v naší republice, protože každá její složka má vliv na problematiku již se zabývám.

Bezmoc většina lidí chápe jako negativní pocit, což jsem se také snažila ukázat na příkladech z minulosti, popřípadě mnou vymyšleným příběhem záchranáře, ale je zde i náznak toho, že bezmoc je určitou mocí, jak někoho i nevědomky přimět k tomu, co podvědomě chceme. Je to polemika na téma moc bezmocných, což se opět může, ale nemusí týkat složek moci České republiky.

V další fázi, ač se to zdá nelogické, se věnuji výuce první pomoci, či základům krizového řízení a plánování, tedy spíše mi jde o to, aby se informace dostali k lidem, což souvisí se snížením pocitu bezmoci při mimořádných událostech, čím dříve se totiž s osvětou začne, tím lépe různé stavy vymykající se normálu budou občané zvládat a tím stoupne taktéž jejich pocit moci něco udělat.

Asi nejdůležitější věcí a vůbec cílem práce je popsat, rozebrat, charakterizovat vliv moci a bezmoci na krizové řízení a plánování. Jedná se mi o moc jak obyčejných lidí, tak i složek integrovaného záchranného systému, nebo již zmíněných frakcí moci. Toto je úzce spojeno s informováním obyvatel, vše je propojeno a to jsem chtěla dokázat.

2. DEFINICE

2.1. Společnost

Společnost je skupina jednotlivců, která je charakterizována společnými zájmy a může mít i svou vlastní kulturu a instituce. Členové společnosti mohou pocházet z různých etnických skupin. Společnost může být například národ, třeba jako Arabové, nebo občané státu, jako třeba Švýcarsko, nebo i širší kulturní skupina, jako třeba západní kultura.

Termínem společnost se označují i některá zájmová seskupení typu řádů (např. církevních atd.), profesních skupin, odborných organizací, ale i jiná sdružení či setkání („sešla se tu veselá společnost“) atd.

Společnost si představuji jako skupinu několika lidí, nezáleží na velikosti, protože společnost už jsou dva lidé. Sama bych rozdělila skupinu čistě jen na dobrou a špatnou, kde záleží na tom jak si jedinci vzájemně „sednou“. Nezáleží mi na pohlaví, sexuální orientaci nebo národnosti.

Lidé se sami včleňují do skupin, kde se podle jejich názoru setkají s lidmi, se kterými mají společné zájmy a tím pádem si také budou rozumět. Tak vznikají různé kluby, či zájmové kroužky nebo skupiny, kde se schází lidé s podobným životním stylem.

Někdo by mohl prostě říci, že společnost je skupina osob koexistujících nezávisle na sobě. S částí s tímto souhlasím, z části ne. Společnost je třeba i rodina a tam lidé nemohou být na sobě nezávislí, popřípadě mateřské školky, či jiná vzdělávací zařízení, ale příkladů je ještě mnohem více. Na druhou stranu, ale takové bezdětné manželství, kde si každý z partnerů, nechává vlastní finance a vůbec vše má své a nic společného s druhým z páru, tak to je příklad nezávislosti.

2.2. Moc

Obecně se dá říci, že moc je schopnost prosadit svou vůli případně i proti vůli jiných a patří tedy v tomto širokém smyslu ke každému člověku. V tomto smyslu psal Nietzsche v Antikristu a o všudypřítomné „vůli k moci“. Pokud prosazuje mezi lidmi, zahrnuje v sobě otevřeně či skrytě moment donucení nebo hrozby násilím a bývá tedy zdrojem konfliktů. V moderní společnosti je donucování monopolizováno státem [3].

Moc jedinců je projevem vyšší pozice ve společenském vztahu. Často vychází ze sociální struktury. Zdrojem strukturální moci je obvykle majetek nebo pozice ve veřejné správě.

Max Weber rozlišil mezi [1]:

- **elementární moci** (německy Macht), s níž se prosazuje každý živočich a která tedy patří k životu vůbec (opakem takové moci je bezmoc) a
- **panstvím** (německy Herrschaft), čili akumulovanou a více méně institucionalizovanou mocí jednotlivce nebo skupiny nad určitou společností.

Speciální formou moci je dobrovolně přijímaná autorita, kterou její podřízení uznávají jako legitimní.

Weber v díle Politika jako povolání rozlišuje tři druhy legitimního panství [7]:

- **Charismatické** - panství nad ostatními na sebe strhne člověk s mimořádnými schopnostmi, s vysokým charismatem. Právě tímto způsobem organizované panství

obvykle vzniká. Slabinou takového čistě osobního panství je to, že se při smrti vůdce či panovníka rozpadne[7].

- **Tradiční** panství vzniká tak, že společnost uznává pravidlo nástupnictví: po zemřelém panovníkovi nastoupí například nejstarší syn. Takové panství, charakteristické pro monarchie, může být trvalejší, jeho nevýhodou je, že nezaručuje kvality panovníka. Pokud je legitimní nástupce málo schopný, dochází často ke vzpourám a palácovým převratům ve prospěch schopnějšího[7].
- **Racionální**, legální panství vzniká tak, že obecně uznané pravidlo nestanoví nástupce, nýbrž pravidla pro jeho výběr (volbu). Moderní demokratické společnosti se navíc snaží osobní moc vládců spíše omezit a součástí pravidel se tak stává pevně stanovené období, po němž se volba musí opakovat[7].

Na Weberovu definici navazuje Jürgen Habermas, který mocí chápe i schopnost přesvědčit nebo přemluvit, změnit vůli jiných lidí tak, aby sami chtěli spolupracovat.

2.2.1. Politická moc

Politická moc (latinsky imperium) je moc držená jedincem či skupinou, která umožňuje řízení a správu společnosti, či schopnost politických aktérů ovlivňovat politická rozhodnutí. Existuje řada cest k získání politické moci. Nejčastějším typem politické moci je moc státní, kterou vykonává stát a která slouží jako prostředek organizace a řízení společenských vztahů uvnitř určité státní společnosti.

Již zmíněný Max Weber uváděl, že jedinci, kteří se věnují politice, chtějí získat politickou moc. Takový druh moci je tedy jednou ze základních kategorií politiky, vedle dalších jako jsou stát, hierarchie, autorita, řád, konflikt aj[7].

Již Niccolò Machiavelli ve svém *Vladaři* považoval moc za hlavní atribut politické života. Podle jeho slov je polovina našeho konání závislá na přízni okolností (fortuna) a druhá polovina na svobodné vůli každého z nás. Pro uchopení moci je nutné vynaložit všechny síly na cíl (virtu), který je představován nabytím a udržením moci. To je dostačující podmínka k tomu, aby se z občana zrodil vládce. Machiavelli v tomto smyslu souhlasil s použitím všech známých prostředků, které povedou k tomuto cíli (účel světí prostředky) [6] a Max Weber jeho myšlenku doplnil, že rozhodujícím prostředkem k získání moci je pro politika násilí a jeho „mocenský instinkt“ [7].

2.2.1.1. Politická antropologie

Pro politickou antropologii je kategorie moci jedním z nejdůležitějších objektů výzkumu, protože předpokládá, že moc a mocenské vztahy jsou základními pilíři politiky samotné a odhalují její podstatu [5].

Donald Kurtz ve své *Politické antropologii* souhlasí s Weberovým názorem na moc, který postuluje: „(moc je) možnost, že jeden z činitelů uvnitř sociálních vztahů bude schopen prosadit bez odporu svou vůli. [8]“ Michel Foucault popisuje moc jako antropomorfní faktor, jenž se objevuje v různých podobách a formách. Samotná politická antropologie předpokládá, že všechny společnosti jsou bez výjimky společnosti politické, moc sama o sobě je imanentní pro každou z nich, dokonce i pro jednotlivce v nich žijících[10]. Alfred Radcliffe-Brown se domnívá, že nelze definovat existenci státní moci, která dle něj neexistuje, protože představuje mj. abstraktní formu moci. Moc je naopak vždy skutečný atribut jednotlivců - vládců, králů, ministrů nebo voličů[11].

Politická antropologie také zkoumá zdroje politické moci a rozděluje je do pěti skupin:

1. materiální zdroje – těmi majitel moci disponuje a nakládá, lze je kvantifikovat
 - lidské zdroje – podporují držitele moci
 - hmotné zdroje – jsou proměnné na druhu společnosti, v moderních společnostech je představují peníze, v tradičních pak např. obchodní cesty, otroci, voda, potraviny, zboží atd.
2. ideové zdroje – jsou jemnější, lze je obtížněji kvantifikovat a přesně definovat
 - ideologie – přispívá držitel moci mobilizovat společnost ve svůj prospěch
 - symboly – jsou obecně mocné, může jím být i sám vládce
 - informace – jsou důležité, nesou a vytvářejí znalost, držitelé moci potřebují komunikovat (rétorika), obhajovat a vysvětlovat

Politická antropologie definuje způsoby, jak vůdci nabývají politickou moc:

- alokací autority – ta směřuje od politické komunity k vůdci nebo struktuře
- uzurpací moci – provází ji narušení řádu a násilí
- dědictvím statutu vůdce (nepotismus) – nepotismus existuje např. v asijských relativně moderních demokratických společnostech (v Indii)
- ustavením, jmenováním – vůdce je ustaven jiným, hierarchicky vyšším vůdcem
- volbou – např. v demokraciích

2.2.2. Výkonná moc

Výkonná moc nebo též exekutiva je složkou politické moci, vychází ze zákonodárné. Hlavou státu je prezident republiky (ČR), kterého volí na schůzi obě komory parlamentu. V minulosti měl veškerou moc v rukou panovník. V dnešní době je tomu ale jinak. Prezident je sice hlavou státu, ale jeho moc je omezená. Je jak mocný, tak bezmocný. Jeho moc spočívá v tom, že je svrchovanou hlavou státu a jeho bezmoc je v tom, že jeho rozhodnutí závisí na parlamentu [9, 16].

Prezident republiky se ujímá úřadu složením slibu. Volební období trvá pět let a začíná dnem složení slibu [16].

Volba se koná v posledních třiceti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba do třiceti dnů.

Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu. Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou [16].

Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně deset poslanců nebo deset senátorů.

Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců i nadpoloviční většinu hlasů všech senátorů.

Nezíská-li žádný z kandidátů nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců a všech senátorů, koná se do čtrnácti dnů druhé kolo volby [16].

Do druhého kola postupuje kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, a kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Senátu.

Je-li více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, nebo více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Senátu, sečtou se hlasy odevzdané

pro ně v obou komorách. Do druhého kola postupuje kandidát, který takto získal nejvyšší počet hlasů [16].

Zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců i nadpoloviční většinu hlasů přítomných senátorů [16].

Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve druhém kole, koná se do čtrnácti dnů třetí kolo volby, v němž je zvolen ten z kandidátů druhého kola, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců a senátorů.

Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve třetím kole, konají se nové volby [16].

Prezident republiky složí slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny na společné schůzi obou komor.

Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl zvolen.

Prezident republiky se může vzdát svého úřadu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny.

Prezident republiky [16]

a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,

b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,

c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,

d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,

e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,

f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,

g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazuje odsouzení,

h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,

i) podepisuje zákony,

j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,

k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky,

l) vyhlašuje referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii a jeho výsledek.

Prezident republiky dále

a) zastupuje stát navenek,

b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,

c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,

d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,

e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,

f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,

g) jmenuje a povyšuje generály,

h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,

i) jmenuje soudce,

j) má právo udělovat amnestii.

Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.

Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda [16].

Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázku, které patří do jejich působnosti [16].

Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt.

Prezident republiky může být stíhán pro velezradu, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Senátu. Trestem může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.

Trestní stíhání pro trestné činy spáchané po dobu výkonu funkce prezidenta republiky je navždy vyloučeno [16].

Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), h), i), j), čl. 63 odst. 2 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a), b), c), d), e), k), l); uvolní-li se úřad prezidenta republiky v době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu [16, 31].

Podle mého názoru je spíše reprezentativní postavou, než osobou třímající v rukou nějakou moc. Ano jistě, má právo veta, ale většinou se stane, že poslanecká sněmovna, pokud má na zákoně zájem, najde potřebný počet poslanců hlasujících pro daný zákon a prosadí ho. Nezlehčuji postavu prezidenta, nicméně mám za to, že v republice je vícero lidí, kteří mají moci mnohem více a také ji patřičně dávají najevo a díky tomu prospívají.

Vláda

Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci.

Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.

Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně.

Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry [16].

Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, postupuje se podle odstavců 2 a 3. Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny.

V ostatních případech prezident republiky jmenuje a odvolává na návrh předsedy vlády ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů [16].

Člen vlády skládá slib do rukou prezidenta republiky.

Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha odporuje výkonu jeho funkce.

Vláda může předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry a taktéž ji může vyslovit nedůvěru.

Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně padesáti poslanci. K přijetí návrhu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců (101 hlasů) [16, 30]

Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky. Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády.

Vláda podá demisi, jestliže Poslanecká sněmovna zamítla její žádost o vyslovení důvěry nebo jestliže jí vyslovila nedůvěru. Vláda podá demisi vždy po ustavující schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny [16, 30].

Podá-li vláda demisi podle odstavce 2, prezident republiky demisi přijme.

Prezident republiky odvolá člena vlády, jestliže to navrhne předseda vlády.

Prezident republiky odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat.

Vláda rozhoduje ve sboru.

K přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.

Předseda vlády organizuje činnost vlády, řídí její schůze, vystupuje jejím jménem a vykonává další činnosti, které jsou mu svěřeny Ústavou nebo jinými zákony.

Předsedu vlády zastupuje místopředseda vlády nebo jiný pověřený člen vlády.

K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.

Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon[16].

Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.

Postavení a působnost státního zastupitelství stanoví zákon.

Podle formy vlády se sice může v detailech pravomoc a složení exekutivy měnit, ale v zásadě zůstává stejná. Například v prezidentském systému USA je prezident hlavou exekutivy a jejím nejdůležitějším stavebním kamenem, v prostředí Spojeného království britská královna, ačkoliv teoreticky zákonnou možnost zasahovat do exekutivy má, nikdy tak nečinní a ponechává výkon moci v rukou premiéra. V absolutních monarchiích, třeba Saúdská Arábie, kde se s různou intenzitou výkonná moc koncentruje v rukou královské rodiny a dále diktatury, kde je moc v rukou diktátora nebo vládnoucí kliky [16].

Pokud jsem řekla, že prezident je pouze reprezentativní funkcí, vláda má moci mnohem více. Podává návrhy zákonů a přesvědčuje poslance a senátory, proč ten či onen zákon podpořit. Záleží pouze na jejich přesvědčovací umu, pravda v naší republice záleží dále na orientaci a programu stran, zda politik – poslanec zákon podpoří. Já sama bych se nejspíš řídila vlastním názorem, než programem strany. Je to ovšem otázka toho, zda bude daný

člověk respektovat stranu, za kterou byl zvolen. Lidé většinou volí strany a preferenční hlasy jim moc neříkají, takže se není čemu divit, že poslanci za jednu stranu jednají jako těleso s jedním mozkem a pak když někdo přehodnotí názor a hlasuje se stranou „znepřátelenu“ je označen za přeběhlíka, pokud ovšem jeho hlas nebyl podpořen jinou motivací.

2.2.3. Zákonodárná moc

Zákonodárná, moc (latinsky legislativa (z lat. potestas legislativa)) je oprávnění vydávat zákony. V moderní teorii státu je vedle moci výkonné a soudní jednou z nezávislých větví státní moci, svěřená parlamentu [30, 31].

Podle principu dělby moci má být zákonodárná moc oddělena od moci výkonné a soudní, aby se zmenšilo nebezpečí zneužití politické moci. V moderních státech je tato moc obvykle svěřena volenému parlamentu, v parlamentních systémech ve spolupráci s vládou, v prezidentských systémech s prezidentem. Ústavnost právního řádu v mnoha zemích navíc kontrolují ústavní soudy [30, 31].

Návrhy nových zákonů i změn v platných zákonech připravuje v parlamentních systémech vláda a její odborný orgán, v České republice Legislativní rada vlády, mohou je však podávat také poslanci obou komor jako poslaneckou iniciativu. V tomto případě se poslanecký návrh předkládá vládě a s jejím vyjádřením poslanecké sněmovně parlamentu. Součástí projednávání ve vládě je i připomínkové řízení, vyžádání stanovisek ministerstev a dalších státních orgánů a jejich vypořádání [30, 31].

Návrh zákona musí splňovat řadu podmínek, například odhad dopadů na státní rozpočet, na životní prostředí (EIA), případně na občany z hlediska byrokratické zátěže. Sněmovna nejprve v prvním čtení rozhodne o tom, zda bude návrh odmítnut anebo dále projednáván. V tomto případě jej zároveň přidělí jednomu nebo několika parlamentním výborům podle jejich odbornosti. Po projednání ve výborech, které určí zpravodaje, návrh případně pozmění a vypracují doporučení pro plénum sněmovny, může být projednávání návrhu (předlohy) zákona zařazeno na program jednání sněmovny [30].

Ve druhém čtení sněmovna hlasuje o pozměňovacích návrzích poslanců a nakonec o výsledné předloze. Během projednávání ve výborech i během druhého čtení se mohou uplatnit návrhy a námítky různých zájmových a odborných skupin, pokud je někdo z poslanců přijme za své a přednese. Významnější návrhy zákonů bývají v této fázi také předmětem politických jednání mezi různými stranami, při nichž se vláda snaží vyjednat potřebou podporu, často za cenu jistých ústupků a kompromisů [30].

Pokud je návrh schválen, má Senát lhůtu, do kdy si může vyžádat, že bude zákon také projednáván. Pokud to učiní (což je v České republice spíše pravidlem), svěří Senát předlohu k projednání příslušným výborům a s jejich stanoviskem zařadí na jednání pléna. V Česku Senát nemůže předlohu měnit, může ji však s návrhy změn odmítnout a vrátit Sněmovně. Sněmovna může odmítnutí Senátem přehlasovat, pro zákon však musí v tomto případě hlasovat nadpoloviční většina všech poslanců. Předloha schválená Sněmovnou případně i Senátem potřebuje ještě podpis (schválení) prezidenta republiky. Pokud ji prezident odmítne, může Sněmovna jeho veto přehlasovat opět nadpoloviční většinou všech poslanců. Pro ústavní zákony je třeba ještě vyššího podílu hlasů [30, 31].

Schválený zákon s podpisem je pak zveřejněn ve Sbírce zákonů a nařízení, čímž vstupuje v platnost. Datum jeho účinnosti, tj. skutečného uplatňování, bývá v zákoně výslovně stanoveno, ve výjimečných případech nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Pokud vznikne pochybnost, zda zákon není v rozporu s ústavou, mohou poslanci nebo senátoři podat stížnost k Ústavnímu soudu. Ústavní soud může námitku buďto zamítnout nebo zákon případně jeho protiústavní ustanovení zrušit [16,30, 31].

Parlament České republiky je dvoukomorový zákonodárný sbor České republiky. Parlament České republiky je tvořen Poslaneckou sněmovnou (dolní komora) a Senátem (horní komora) [30, 31].

Parlament České republiky vykonává

- zákonodárnou moc
- ratifikuje mezinárodní smlouvy
- volí na společné schůzi obou komor prezidenta České republiky
- vyslovuje důvěru či nedůvěru vládě
- schvaluje rozpočet vlády na příští rok a projednává státní závěrečný účet roku minulého (pouze Poslanecká sněmovna)
- vydává souhlas k vyhlášení války v případě napadení nebo plnění mezinárodních závazků
- má právo měnit Ústavu České republiky

2.2.3.1. Parlament

Parlament je sbor, shromáždění volených či nevolených zástupců příslušné administrativní územní jednotky, ať už je to stát, svazek států, spolková země státu. Původní význam tohoto slova ve francouzštině je prostě mluvení, rozprávka, rozhovor (parler je francouzsky mluvit). Význam zastupitelský sbor parlament dostal až v anglickém prostředí.

Jeho moc a vliv se odvíjí od politického uspořádání či režimu, v demokraciích má zákonodárnou moc (legislativa), může mít důležitou roli při tvorbě nebo rozpuštění vlády, má vyšetřovací a intervenční právo. Může však mít pouze formální, poradní funkci.

Parlament rozhoduje v hlasování, pro některá (důležitá) usnesení nestačí prostá nadpoloviční většina, ale většina kvalifikovaná.

Parlament České republiky vznikl 1. ledna 1993 z České národní rady, která se stala Poslaneckou sněmovnou a vykonávala funkci Senátu [30, 31].

Jako obyčejný občan bych si jednání poslanecké sněmovny představovala více transparentní. Lidem a koneckonců i mně přijde schvalování zákonů poměrně zdlouhavé, i když je to také relativní, záleží na tom, jak co politikům vyhovuje, ožehavé zákony nebo jejich pozměňovací návrhy se přehazují jako horké brambory, jako příklad jde uvést zavedení poplatků u lékařů a s tím spojené peripetie, jejich rušení a vyjímání některých skupin z povinnosti platit tyto poplatky (2008).

2.2.3.1.1. Poslanecká sněmovna

volených na 4 roky podle poměrného systému. Poslanecká sněmovna vznikla k 1. lednu 1993 přejmenováním dosavadní České národní rady [30].

Sněmovna je usnášeníschopná při třetinovém kvóru (67 poslanců) nadpoloviční většinou. Kvalifikované většiny jsou 101 poslanců (např. přehlasování prezidentského veta či vyslovení nedůvěry vládě) a 120 hlasů (přijetí ústavního zákona, ratifikace některých mezinárodních smluv) [30].

Volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady poměrného zastoupení. Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let a není zbaven svéprávnosti. Právo být volen má každý občan starší 21 let s volebním právem [30].

Práva volit z mého hlediska využívá velice malé procento lidí, což je podle mého názoru škoda, ne – li chyba. Nemůžu mluvit do svědomí každému, ale v České republice se každý dovolává svých práv, tak proč toto právo nevyužívají? Jde mi o to, že lidé raději řeknou že k volbám nepůjdou, protože nemají koho volit, že je žádná strana nezaujala, ale dnešní seskupení dolní komory Parlamentu je téměř neměnné. Pokud ovšem chci něco změnit, musím si najít nějakou stranu a dát jí svůj hlas, třeba se sice nedostane do sněmovny, ale ten hlas nepřijde těm „velkým stranám“ a tudíž třeba nebudou dostatečný počet poslanců a tím pádem se budou s ostatními stranami domluvit a třeba se shodnou ke kompromisu, který bude schůdnější. Po minulých volbách nastal pat, koalice i opozice měla stejný počet hlasů, bylo to tedy 100:100. Pokud nepočítám přeběhlíky, strany se musely domluvit, aby vůbec něco schválili. To je podle mého názoru to, jak se přiblížit k lidem. Domluvit se, třeba něco pozměnit a bude to pro občany přijatelnější.

Podrobnosti stanovuje volební zákon. Ten nemá rigiditu ústavního zákona a je ho tedy možné měnit skoro jako běžný zákon. Jedinou odlišností v zákonodárném procesu je podmínka, že s ním musí souhlasit obě komory Parlamentu. V případě volebního zákona tak Poslanecká sněmovna nemůže přehlasovat zamítavé stanovisko Senátu. I přesto jsou změny volebního zákona časté [30, 31].

Nabývám toho dojmu, že poslanci a senátoři si mění volební zákon v závislosti na tom, jak jim to vyhovuje. A obávám se toho, že to není pouze můj názor, ale i ostatních lidí. Tenhle dojem by přece neměl chtít vyvolávat jediný politik, bohužel je jim to jedno.

Volby se konají ve 14 vícemandátových obvodech, které kopírují krajskou strukturu. Počet mandátů v jednotlivých obvodech není předem znám, určuje se až po volbách za pomoci počtu odevzdaných hlasů v jednotlivých obvodech [30].

Po sečtení hlasů se vyřadí kandidující subjekty, jejichž celostátní podíl hlasů nepřekročil stanovenou uzavírací klauzuli (5 % pro samostatně kandidující strany, 10, 15, případně 20 % pro koalice dvou, tří, resp. více stran). Volební výsledky se dále vyhodnocují zvlášť po jednotlivých obvodech. Celkový počet rozdělovaných mandátů (200) se rozdělí v poměru podle počtu odevzdaných platných hlasů v těchto krajích, načež se začnou hlasy v každém kraji zvlášť přepočítávat na mandáty. K tomu se používá d'Hondtova metoda: počet hlasů pro každou stranu je postupně dělen přírozenými čísly 1, 2, 3, ..., přičemž všechny výsledné podíly všech stran jsou seřazeny podle velikosti do seznamu (a u každé položky je označeno, které straně podíl náleží). Stranám uvedeným na prvních položkách tohoto seřazeného seznamu je pak přidělen odpovídající počet mandátů. Jednotlivým kandidátům strany jsou mandáty přiřazovány podle jejich pořadí na kandidátkách; voliči mohou toto pořadí ovlivnit pomocí čtyř tzv. preferenčních hlasů (zakroužkováním). Kandidáti, kteří získali nejméně 5 % preferenčních hlasů (ze všech pro jejich stranu v rámci kraje), získají mandát přednostně [30].

2.2.3.1.2. Senát

Senát je horní komorou Parlamentu České republiky. Jeho postavení je upraveno v Ústavě ČR z roku 1992. V Senátu zasedá 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let. Senát je nerozpustitelný, každé dva roky se volí třetina senátorů. Součástí sídla Senátu je dle zákona č.

59/1996 Sb. areál Valdštejnského paláce spolu s Valdštejnskou zahradou, Valdštejnskou jízdárnou a dále Kolovratským palácem a Malým Fürstenberským palácem [31].

První volby do obnoveného Senátu po sametové revoluci se konaly roku 1996 za poměrně malé účasti voličů, přestože tyto volby byly (a pokud nedojde ke změně ústavy i budou) jediné, kdy se volilo na celém území státu. V následujících letech pak volební účast kolísala, ale vždy byla nízká, nižší než poloviční. Účast je nízká i v porovnání s ostatními druhy voleb (viz výsledky voleb na volebním serveru ČSÚ) [31].

Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva podle zásady většinového systému. Volby vyhlašuje výhradně prezident. Volební obvody jsou jednomandátové. Aktivní volební právo je stejné jako ve volbách do Poslanecké sněmovny; pasivní se liší, do Senátu může být zvolen občan až od 40 let věku. Kromě kandidátů politických stran, hnutí a koalic může kandidovat i nezávislý kandidát, který musí získat nejméně 1 000 podpisů voličů z daného volebního obvodu (a složit kauci 20 000 Kč). Volič dává hlas přímo jednotlivému kandidátovi [31].

Volby probíhají v 81 obvodech (každé 2 roky v jedné třetině obvodů), za každý obvod je zvolen 1 kandidát.

V prvním kole je zvolen kandidát, který získá nadpoloviční většinu hlasů. Pokud žádný kandidát nadpoloviční většinu nezíská, koná se druhé kolo. Do něj postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. V druhém kole je zvolen kandidát, který získá nadpoloviční většinu hlasů [31].

Opakované volby se konají, pokud se kandidát postupující do 2. kola vzdal kandidatury, pozbyl práva volit, zemřel, byl odvolán anebo byla volba shledána neplatnou. O neplatnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud, jeho případné rozhodnutí může zvrátit Ústavní soud.

Doplňovací volby se konají, pokud v průběhu volebního období mandát senátora zanikl. Senátor zvolený v doplňovacích volbách je zvolen jen na zbytek volebního období ze zaniklého mandátu. Doplnovací volby se nekonají rok před skončením volebního období [16, 31].

Mnohým lidem se senát zdá pouze jenom jako další krok ke schvalování zákonů, některým přijde dokonce jako krok zbytečný. Já osobně si myslím, že je docela důležitý. Připadá mi, že je to jistý „filtr“ zákonů, donutí poslance se nad daným problémem více zamyslet a ne jen bezmyšlenkovitě přehlasovat daný 81 lidí, i když i to se stává.

2.2.4. Moc soudní

Soudní moc nebo též judikativa je jedna ze složek státní moci. Vykonávají ji nezávislé soudy. Při rozhodování je soudce vázán jen zákony a prameny práva vyšší právní síly. Soudce nesmí mít žádný vztah k věci, účastníkům a jejich zástupcům [24].

2.2.4.1. Soud

je nezávislý státní orgán (státní úřad v širším smyslu) vykonávající na základě teorie dělby moci soudnictví a poskytující ochranu porušeným a ohroženým právům fyzických a právnických osob a jiným zákony chráněným zájmům [24].

Výkon soudnictví soudy je realizací práva na soudní ochranu, které je včetně práva na spravedlivý proces zakotveno v mezinárodních dokumentech a v Listině základních práv a svobod. V souladu s těmito ustanoveními se může každý stanoveným postupem domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu, a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Právo na spravedlivý proces pak v sobě zahrnuje nejen právo na nezávislé rozhodování s právem účastníků vyjadřovat se ke všem úkonům v průběhu řízení, ale i hospodárnost řízení, jeho včasnost, veřejnost a rovněž tak rovnost zúčastněných stran [24].

- Ústavní soud je soudní orgán ochrany ústavnosti [24, 25].

Soustava soudů je čtyřčlanková

- Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud
- vrchní soudy
- krajské soudy
- okresní soudy

České soudnictví se s touto definicí v mnoha ohledech rozchází a je to nejen můj názor. Jedná se mi zejména o včasnost a rychlost probíhajících sporů. Některé se táhnou i několik let. Jedná se zejména o spory týkající se rodinného práva a doplácí na to ti „nejbezmocnější“, tedy děti, jimž může způsobit i psychickou újmu [24, 26, 27, 28].

S tím souvisí i hospodárnost řízení, čím déle se proces vleče, tím je finančně náročnější pro všechny zúčastněné, nejvíce pak pro toho, kdo spor prohraje.

2.2.4.1.1. Ústavní soud České republiky

Ústavní soud není součástí systému obecných soudů, ale jeho základním posláním je garantovat ústavnost právního řádu a poskytovat ochranu základním (ústavním) právům fyzických a právnických osob na základě ústavního pořádku České republiky, a to i proti rozhodnutím obecných soudů, která by nebyla s ústavním pořádkem České republiky v souladu. Sídlem Ústavního soudu je Brno (v budově Zemské sněmovny, kde od roku 1991 sídlil Ústavní soud ČSFR). Je zakázáno shromáždění v okruhu 100 m od budov Ústavního soudu nebo od míst, kde Ústavní soud jedná [24, 25].

Úkolem Ústavního soudu České republiky je dbát na ochranu ústavnosti.

Ústavnímu soudu České republiky náleží tyto pravomoci: Ústavní soud rozhoduje

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25 Ústavy,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2 Ústavy,
- h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66 Ústavy,
- i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,

j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,

k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu,

l) o opravném prostředku proti rozhodnutí prezidenta republiky, že referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii nevyhlásí,

m) o tom, zda postup při provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii je v souladu s ústavním zákonem o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a se zákonem vydaným k jeho provedení.

Přestože Ústavní soud ve své judikatuře mnohokrát zdůraznil, že není nejvyšším článkem systému obecných soudů, jako poslední vnitrostátní instance de facto slouží. Proti jeho rozhodnutí existuje jediný další prostředek nápravy, a to stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva do Štrasburku [24, 25].

Patnáct soudců Ústavního soudu jmenuje prezident republiky (dodatečně bylo jmenování podmíněno souhlasem Senátu, což se poprvé uplatnilo v roce 2000), funkční období ústavního soudce je 10 let. Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu (věk nad 40 let), má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání. Není znemožněno opakované jmenování téže osoby. Předseda soudu jmenuje každému soudci na jeho návrh asistenty soudce [16, 24, 25].

Z pohledu obvyčejného občana bych řekla, že normální člověk se s největší pravděpodobností nedostane do styku. Pro nás obvyčejné lidi vlastně nemá význam, i když je to taktéž relativní, vždyť zákony a mezinárodní smlouvy musí být v souladu s Ústavou a tím pádem ten význam má.

2.2.4.1.2. Nejvyšší soud České republiky

Nejvyšší soud České republiky se sídlem v Brně je spolu s Nejvyšším správním soudem nejvyšším článkem soustavy obecných soudů České republiky [24, 26, 27, 28].

Nejvyšší soud se skládá z předsedy a místopředsedů, které jmenuje prezident republiky, a dalších soudců. Soudcem Nejvyššího soudu může být jmenován právník s nejméně 10 letou odbornou praxí. Soudci tvoří dvě kolegia - Trestní kolegium a Občanskoprávní a obchodní kolegium. Předseda Nejvyššího soudu jmenuje předsedy kolegií a dva členy Rady Justiční akademie. Předseda soudu každému soudci na jeho návrh jmenuje alespoň jednoho asistenta soudce, který z pověření soudce činí jednotlivé úkony soudního řízení [24, 26, 27, 28].

Základem rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu je rozhodování o mimořádných opravných prostředcích - o dovoláních a stížnostech pro porušení zákona. Vedle toho Nejvyššímu soudu přísluší určitá speciální agenda - uznání rozhodnutí zahraničních soudů, povolení průvozu osoby podle evropského zatýkacího rozkazu v rámci Evropské unie i v rámci vydávání (extradice) do ciziny [24, 26, 27, 28].

V minulosti docházelo ke konfliktům mezi Nejvyšším soudem a Ústavním soudem. V této souvislosti se hovoří o „válce soudů“. V případě trestního dovolání zastupují obžalobu státní zástupci Nejvyššího státního zastupitelství.

Nejvyšší soud na své internetové stránce uveřejňuje v anonymizované podobě svá rozhodnutí [24, 26, 27, 28].

2.2.4.1.3. Vrchní soudy

Vrchní soudy jsou jedním z článků soustavy obecných soudů České republiky.

Existují dva, Vrchní soud v Praze a Vrchní soud v Olomouci, a po vyčlenění správního soudnictví soudním řádem správním je jejich jedinou agendou rozhodování o řádných opravných prostředcích proti rozhodnutím krajských soudů tam, kde tyto soudy rozhodují v I. stupni, např. ve věcech ochrany osobnosti nebo o nejzávažnějších trestných činech.

Existence vrchních soudů je mnohými kritizována jako nadbytečná a je poukazováno na nízkou kvalitu a malou relevanci jejich rozhodovací činnosti, podmíněnou i tím, že tyto soudy na rozdíl od Nejvyššího soudu nezveřejňují svou judikaturu [24, 26, 27, 28].

2.2.4.1.4. Krajské soudy

Krajské soudy jsou jedním z článků soustavy obecných soudů České republiky.

Existuje osm krajských soudů, dva se sídlem v Praze, dále v Ústí nad Labem, v Hradci Králové, v Plzni, v Českých Budějovicích, v Brně a v Ostravě. V Praze sídlí jednak Krajský soud v Praze, což je soud pro Středočeský kraj, a dále Městský soud v Praze, který je krajským soudem pro Prahu. Některé krajské soudy mají pobočky v dalších důležitých sídlech svých obvodů (např. v Olomouci, Liberci či Jihlavě) [24, 26, 27, 28].

Krajské soudy rozhodují o řádných opravných prostředcích proti rozhodnutím okresních soudů, a dále je jim svěřena rozsáhlá specializovaná prvoinstanční agenda, např. rozhodování v některých obchodních věcech, ve sporech o ochranu osobnosti nebo o nejzávažnějších trestných činech. Tato dichotomie je mnohými kritizována jako nadbytečná, zbytečně složitá a pro účastníky nepřiměřeně zatěžující a je navrhováno, aby i tyto věci projednávaly v I. stupni okresní soudy [24, 26, 27, 28].

2.2.4.1.5. Okresní soudy

Okresní soudy jsou základním článkem soustavy obecných soudů nejen České republiky ale i Rakouska [24, 26, 27, 28].

V České republice existuje celkem 85 okresních soudů. V Praze a v Brně mají tyto soudy odlišné názvy (Obvodní soud pro Prahu 1 až 10, resp. Městský soud v Brně) a existují i tři pobočky okresních soudů, v Havířově, v Krnově a ve Valašském Meziříčí [24, 26, 27, 28].

V letech 1868-1948 fungovaly okresní soudy v územních obvodech nazývaných soudní okresy, které byly výrazně menší než současné okresy.

Okresní soudy rozhodují jako soudy I. stupně všude tam, kde daná agenda není svěřena krajským soudům, což se týká např. rozhodování v některých obchodních věcech, ve sporech o ochranu osobnosti nebo o nejzávažnějších trestných činech. Tato dichotomie je mnohými kritizována jako nadbytečná, zbytečně složitá a pro účastníky nepřiměřeně zatěžující a je navrhováno, aby i tyto věci projednávaly v I. stupni okresní soudy [24, 26, 27, 28].

Okresním soudům je obecně vytýkána velmi nízká kvalita rozhodování. Zvláště složitější věci rozhodují proto fakticky odvolací (krajské) soudy, které prvoinstanční rozhodnutí opakovaně, často i několikrát po sobě vracejí okresnímu soudu s pokyny, jak má postupovat. To je jedním z hlavních důvodů pomalosti soudního rozhodování, jež ve svém důsledku vede k paralýze systému a efektivní nevymahatelnosti práva [24, 26, 27, 28].

Ve většině soudních okresů působí ministrem spravedlnosti jmenovaní soudní exekutoři. Nejsou funkčně závislí na tomto soudu, ale jsou nezávislými osobami určenými k provádění

exekučních titulů - zejména rozhodnutí soudů všech stupňů, daňových a správních rozhodnutí a exekutorských zápisů. Exekuční soud je pouze funkčně příslušný k nařízení exekuce proti dlužníkům v jeho okrese, exekutor však může provádět exekuci na celém území České republiky bez ohledu na to, ve kterém soudním okrese má sídlo [24, 26, 27, 28].

Lidé jsou „nahlodáni“ veškerými zprávami, které vidí v médiích, co se týče soudů. Tyto i jiné faktory mají za následek podlomení důvěry v tyto instituce. Kdo potom bude chtít řešit svoje problémy přes soudy, když se vše táhne takovou dobu? To raději lidé vezmou spravedlnost takřkajíc do svých rukou, což je špatně. Tím pádem vzniknou nové spory, stanou se závažnější delikty, které se musí u soudu řešit. Tím pádem dojde na další líčení, která se opět potáhnou. Těžko říct, jak to změnit. Záleží na soudcích, samozřejmě i závažnosti projednávaného skutku, ale já sama si myslím, že by se soudnictví mělo nějakým způsobem zrychlit a ne si kauzy přehazovat jako horký brambor. Je pravdou, že někteří lidé se neustále odvolávají a tím také protahují soudní při. Nechci být nespravedlivá, mohou za to vesměs obě dvě strany, jak soudy, tak lidé, jichž se dané jednání týká.

2.3. Bezmoc

Dá se říci, že je to opak moci. Je to pocit, že ať člověk udělá cokoli, jeho situace se nezmění, ba co víc, ještě se zhorší. Bezmocně si může připadat každý, ten pocit se nevyhne nikomu.

Bezmoc je ubíjející pocit, že člověk nic nezvládne, že je neschopný udělat sebemenší změnu. Lidé s tímto pocitem snadno propadají depresi, občas se i litují, těchto pocitů je ale lepší se zbavit, ano vím, že to jde těžce, ale ode dna je lepší se odrážet, než na něj padat. Tím by se měl člověk řídit, nicméně v depresi a při pocitu absolutní bezmoci se těžko hledá naděje a „odráží se“. Může pomoci jiná osoba, někdo si pomůže sám. Já jsem si myslela, že patřím do druhé skupiny, tedy do těch lidí, kteří si pomůžou sami, ale člověk se časem mění a toto mé vypořádávání se s depresí potažmo s bezmocí taktéž změnilo.

Bezmoc je také rozdílná, pokud ji sdílíte sami, nebo v nějaké skupině lidí. Přijde mi, že pokud se jedná o skupinu, je pocit bezmoci o něco menší, tedy lépe snesitelnější. Ale může to být také naopak, záleží na mnoha faktorech! Lépe ale bude, když bezmoc popíší několika příklady:

2.3.1. Bezmoc z historického hlediska

2.3.1.1. Pravěk

Bezmoc v pravěku bude hodně záležet, v jaké jeho části se zrovna budeme nacházet. Jinak to bude hned na počátku, jinak uprostřed, jinak na konci. Jde tu totiž o to, že společnost se vyvíjí a vnímání moci a bezmoci také.

Vždycky byl nějaký ten vedoucí té tlupy, svým způsobem byl mocný, ale té moci byl tak mizivý kousek, že nemá ani cenu se o ní zmiňovat. Bezmocní byli vůči zvířatům, vůči vlivům počasí, ano do určitých podmínek. Jistý zlom přišel s vynálezem nástrojů z předmětů, které pravěcí lidé našli v přírodě. Přestávali býti bezmocnými. Další zlom nastal s možností umět zacházet s ohněm.

Všechno má své pro a proti. Lidé žili stále více ve větších skupinách. Stavěli menší města, dá – li se tomu tak říkat, ale také chtěli mít čím dál tím více. S tím jak se rozpínali, začaly různé šarvátky, jedni byli silnější a tudíž mocní a druzí byli slabší a tím pádem i bezmocní.

Nicméně neplatí to ovšem absolutně. Takhle se dá pokračovat pravěkem dále přes starověk, samozřejmě s nějakými výkyvy, např.: utlačování křesťanů v 1. stol. n. l.

2.3.1.2. Středověk

Ve středověku je podle mého názoru bezmoc mnohem více vidět než v pravěku potažmo ve starověku. Objevuje se zde typické rozdělení duchovenstvo – šlechta – rolníci. Tohle rozkastrování samo osobě dává najevo, kdo bude tím mocným a bezmocným. Sama osobně si myslím, že nejlépe na tom byli duchovní. Brali od šlechty a ti brali od rolníků. Ale také je to relativní, co by byli bez těch „pod sebou“, komu by „vládli“?

Dalším takovým krokem k bezmocnosti druhých byly „hony na čarodějnice“, které se ze středověku táhly i do novověku. Zde se jednalo o bezmoc hlavně žen, ale našlo by se i pár mužů. Opět to má na svědomí církev, chtěli stůj co stůj udržet prostý lid ve strachu a bázní a bezmoci cokoliv proti nim udělat a když by cokoliv udělali, skončili by na hranici za čarodějnictví a to jim za to nestálo.

Další co lidi drželo ve středověku v šachu, a tím teď nemyslím jen prostý lid, ale opravdu všechny, byl mor, nemoc, která se nevyhýbala chudým, bohatým, šlechtě, duchovenstvu, prostě nikomu. Bezmoc, kterou prožívali, když se projevíly první příznaky nemoci, byla zřejmě bezmezná, je pravda, že ne vždy byl mor smrtelný (neléčený přežilo asi jen 10% nakažených), nicméně šance byly opravdu malé. Nechci tvrdit, že se mor nevyskytoval dřív, ale pořádné zmínky jsou až této doby. Pravda, každá nemoc vyvolává bezmoc, jedna menší, jedna větší.

2.3.1.3. Novověk

Teď se posuneme časem několik set let kupředu. Máme tu 20. století, rok 1914 a začátek 1. světové války. Lidé žijící v téměř celé Evropě a později také v USA zažívají den co den strach o své blízké a cítí se bezmocně, nevidí žádné východisko, to je bezmoc, nebo co je to? Roku 1918 vše naštěstí končí. Ale...

Československo se stalo obětním beránkem. Při jednání a po podepsání Mnichovské dohody, kde se jednalo o „něm“, ale bez „něj“, se právoplatně mohlo cítit bezmocné. Vždyť to, co se týkalo nás, se dohodlo mezi Francií, Sovětským svazem, Itálií a Německem.

V roce 1939 začíná 2. světová válka. Německo vedené Adolfem Hitlerem se hnalo Evropou a nechávalo za sebou neuvěřitelnou spoušť. Zde bych chtěla poukázat na to, že i na straně zdánlivých „padouchů“ jsou bezmocní lidé. Existovalo několik lidí, kteří nesouhlasili s Hitlerovým fanatismem, co se týkalo židů. Jenže, co se dalo dělat, držel si své lidi pěkně zkrátka. Cokoliv, co jen zavánělo zradou, trestal smrtí, nebo napřed smrtí blízkých a potom smrtí daného viníka. To drželo všechny na svých místech a nedovolovalo to jakkoliv vybočovat z řady, pokud by daný voják, nechtěl přijít o život spolu s rodinou. Dokonalé udržení disciplíny pomocí své moci.

2.3.2. Bezmoc záchranáře z mého pohledu

Dejme tomu, že jste na loďce, máte tam jedno volné místo. Máte jet do domu, který je na ostrůvku uprostřed řeky, které pomalu stoupá hladina. V domě je jistá skupina lidí, od dítěte přes těhotnou ženu až po důchodce. Vy máte tu možnost zachránit jen jednoho z uvedené skupiny lidí. Dá se říct, že máte jistou moc, ale co ten druhý pocit to, že tam necháte zbytek lidí, že nemáte dost času se pro ostatní vrátit? Koho vůbec vybrat? A z druhé strany, jak se cítí ti lidé v tom domě, kteří ví, že můžete vzít jen jednoho, že ostatní zůstanou napospas živlu.

Možná to zní pateticky, nicméně je to tak. Tohle je podle mého názoru bezmoc, být ochromen, najednou nevědět, co udělat, aby to v tu danou chvíli bylo to nejlepší řešení.

Tato otázka se mi zdála velice zajímavá a tak jsem se zeptala 10 lidí, co je to moc, bezmoc a právě koho by ze skupinky vzali, ta skupina byla přesně: dítě do 15 let, těhotná žena, žena s dítětem do šesti let, žena v produktivním věku, muž v produktivním věku, žena důchodkyně, muž důchodce. Odpovědi většinou byly velice předpokladatelné, i u mužů i u žen, ale našly se i takové odpovědi, jež mě samotnou překvapily. Krásně se do odpovědi na otázku „Co je podle Tebe moc?“ střelil jeden kolega z prvního ročníku, nicméně ten se měl narodit jako šlechtic ve starověku.

„Poroučení, rozkazování a nicnedělání“

A ve stejném duchu se nesla jeho odpověď na otázku „bezmoc“.

„Bezmocný je ten, kdo mě bude poslouchat.“

A koho si tento člověk vybral ze skupiny, aby ho mohl zachránit?

„Zachránil bych muže v produktivním věku, protože by odváděl peníze do státní kasy.“

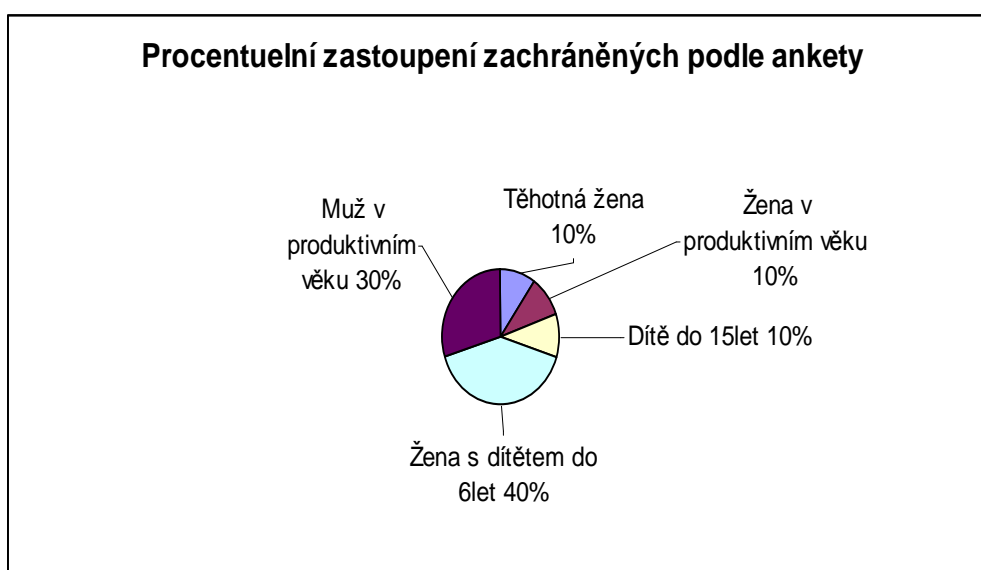
Divila jsem se, ale nebyl sám, kdo by zachránil muže v produktivním věku, byly to ještě dvě studentky, která by volily stejně a ještě jeden student, který by, ale zachraňoval, ženu v produktivním věku.

„Muže v produktivním věku, protože ještě může zplodit dítě.“

„Muže v produktivním věku, protože by v budoucnu ochránil mě.“

„Ženu v produktivním věku, protože může podpořit stát a může pokračovat v reprodukční činnosti.“

Zbytek odpovědí byl až na jednu stejný. Všichni se snažili odpovídat podle nejlepšího vědomí a svědomí a alespoň teoreticky zachraňovali matku s dítětem popřípadě těhotnou ženu. Já osobně bych asi podlehla instinktům a sama bych zachraňovala matku s dítětem, ale nevím, nemohu říct. Dá se říct, že mě třeba vůbec nepřekvapilo, že lidé v mém věku by nezachraňovali důchodce. Obecně se dá říct, že je moji vrstevníci považují za přítěž a přestože mám svou babičku velice ráda, tak bych nejspíš dala přednost mámě, nebo bratrovi, pokud bych si měla vybrat, ale to je ta bezmoc toho, že člověk nesmí vzít všechny.

Obr. č. 1 graf procentuelního zastoupení zachráněných Zdroj: vlastní zpracování

2.4. Mimořádná událost

Za mimořádnou událost se podle zákona č. 239/2000 Sb. považuje škodlivé působení sila jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie (mimořádná událost vzniklá v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, užitím, zpracováním, výrobou, skladováním nebo přepravou nebezpečných látek nakládáním s nebezpečnými odpady), které ohrožují život, zdraví, majetek, nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací [13, 14, 19].

Lidská společnost se v závislosti na stupni svého vývoje snažila a stále snaží následkům těchto mimořádných událostí zabránit nebo je přinejmenším zmírnit. Buduje proto různé obranné ochranné mechanismy. Deklarují se jako právo na život, ochranu zdraví, majetku a přijatelné životní prostředí a jsou zakotveny v ústavě [17].

Rozsah opatření prováděný po vzniku mimořádné události je vázán na rozsah vzniklých následků. Zpravidla stačí k likvidaci vzniklé mimořádné události běžná činnost jednotlivých záchranných, bezpečnostních či havarijních služeb [13, 14, 19].

Mimořádná událost však může nabýt takových rozměrů, že zmocnění daná zákonem o IZS, jinými zákony (zákon o krajích, zákon o obcích, zákon o Policii ČR, zákon o Hasičském záchranném sboru ČR) nestačí k řešení následků mimořádné události. Orgány, které řeší mimořádnou událost, mohou, za podmínek daných zvláštním zákonem, zvýšit své pravomoci vyhlášením tzv. krizového stavu. Pak hovoříme o tom, že situace vzniklá při mimořádné události přerostla v krizovou situaci [13, 14, 19].

Za krizovou situaci [239/2000 Sb.] se považuje taková mimořádná událost, při které se vyhláší některý z krizových stavů. Ve smyslu zákona [240/2000] se může jednat o [16,18, 19, 20]:

Název	Norma - Zákon	Vyhlašující orgán	Důvod	Území	Doba trvání
Válečný stav	ÚZ. č. 1/1993 Sb. (Ústava), čl. 43 ÚZ. č. 110/1998 Sb. O bezpečnosti ČR, čl. 2	Parlament	Je – li ČR napadena nebo je - li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné ochraně proti napadení.	Celý stát	Není omezeno
Stav ohrožení státu	ÚZ. č. 110/1998 Sb. O bezpečnosti ČR, čl. 7	Parlament na návrh vlády	Je – li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu, anebo jeho demokratické základy.	Celý stát	Není omezeno
Nouzový stav	ÚZ. č. 110/1998 Sb. O bezpečnosti ČR, čl. 5 a 6	Vláda (předseda vlády)	V případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo	Celý stát Omezené území státu	Nejdéle 30 dnů

			majetkové hodnoty, anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.		
Stav nebezpečí	Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení §3	Hejtman	Při vzniku krizové situace nastalé v důsledku živelní pohromy, ekologické, nebo průmyslové havárie, nehody, nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožuje zdraví, život, majetek nebo vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek.	Celý kraj Část kraje	Nejvýše 30 dnů (prodloužení se souhlasem vlády v případě kraje a krajského úřadu v případě okresu)

2.4.1. Druhy mimořádných událostí

Mimořádné události mívají obvykle na systém záporný účinek. Působí zhoršení funkce systému, zastavení jeho činnosti a v krajním případě i jeho zánik. Existují však i kladné mimořádné události, jež působí na systém pozitivně. I taková událost však může způsobit závažné problémy, neboť působí neplánované výkyvy systému [12,13, 14, 19].

Z hlediska příčin lze mimořádné události dělit na události vzniklé z nedostatku nebo naopak z nadbytku hmot, energií či informací (příkladem může být dlouhotrvající sucho a přívalové deště nebo nedostatek informací a zahlcení informačního systému velkým množstvím informací) [12,13, 14, 19].

Podle působící příčiny lze dělit mimořádné události na:

- mimořádné události vyvolané přírodními jevy lokální (např. povodeň, zemětřesení)
- globální (např. supervulkanická katastrofa, pandemie)
- abiotické (např. vichřice, požáry způsobené přírodními ději)
- biotické (např. epizootie, přemnožení škůdců)
- mimořádné události vyvolané lidským činitelem
- neúmyslné (např. technická závada, havárie, nedbalost)
- úmyslné (např. sabotáž, terorismus, válka) vojenské (vojenské napadení státu)
- nevojenské (nepokoje, sociální či ekonomické příčiny)
- mimořádné události vyvolané smíšenými příčinami (změna podnebí vlivem produkce skleníkových plynů)

2.4.2. Klasifikace mimořádných událostí

Základní složky integrovaného záchranného systému (IZS) zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události.[239/2000 Sb.] Stupeň poplachu vyhláší po příjezdu na místo události velitel zásahu podle poplachového plánu IZS (či HZS kraje). Podle závažnosti mimořádné události se rozlišují tyto poplachové stupně [19]:

1. stupeň poplachu IZS (HZS)
 2. stupeň poplachu IZS (HZS)
 3. stupeň poplachu IZS (HZS)
- zvláštní stupeň poplachu IZS (HZS)

Pokud velitel zásahu vyhlásí nejvyšší, zvláštní stupeň poplachu, či pokud je o to velitelem zásahu požádán, přebírá koordinaci záchranných a likvidačních prací na území kraje hejtman kraje. Pokud mimořádná událost přesáhne území České republiky nebo území kraje, přebírá koordinaci záchranných a likvidačních prací ministerstvo vnitra [19].

2.5. Traumatologický plán

Pro případ vzniku mimořádné události vypracovává zdravotnická záchranná služba traumatologický plán. Stupeň mimořádné události, resp. stupeň aktivace plánu se řídí podle počtu postižených [21].

1. stupeň – 0 až 10 postižených (jednotlivci)
 2. stupeň – 11 až 100 postižených
 3. stupeň – 101 až 1000 postižených
- zvláštní stupeň – nad 1000 postižených

Cílem traumatologického plánu je efektivně pomoci co možná největšímu počtu postižených. Plán stanoví především činnost výjezdových skupin zdravotnické záchranné služby na místě mimořádné události, způsob transportu postižených do zdravotnických zařízení a seznam těchto zařízení, přehled sil a prostředků a způsob spolupráce s ostatními složkami IZS pro případ nutnosti koordinovaného postupu více složek IZS [21].

2.6. Krizové řízení

Krizové řízení jsou postupy orgánu veřejné správy, podnikatelského subjektu nebo jiné organizace v případě krizové situace (krizová opatření). Krizové plány k ochraně veřejného zájmu zpracovávají orgány veřejné správy. Plány krizové připravenosti zpracovávají právnické osoby a podnikatelské subjekty v rámci své působnosti a v návaznosti na územní krizový plán, a to k ochraně veřejného zájmu i svých vlastních ekonomických zájmů. Rámec pro krizové řízení stanoví Krizový zákon a jeho prováděcí předpisy [20].

Plán obnovy procesu po havárii může být součástí krizového plánu nebo plánu krizové připravenosti. V české právní úpravě krizového řízení není zmíněn a zaveden jako samostatný termín [20].

2.7. Krizový plán

Krizový plán obsahuje postupy při mimořádných událostech, jakými mohou být například požár, záplava, porucha, nehoda, výpadek surovinových zdrojů, energie, dodavatelů apod. Mimořádné události typu poruchy nebo nehody se závažnými nepříznivými následky se nazývají havárie, mimořádně závažné živelné pohromy nebo havárie se nazývají katastrofy

Požadavky na krizové plány a plány krizové připravenosti a jejich náležitosti stanoví na základě Krizového zákona v § 15 až 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

Krizový plán by měl obsahovat následující údaje [20, 21, 29]:

- Seznam možných mimořádných událostí a pravděpodobnosti jejich výskytu. Pravděpodobnost výskytu může pomoci např. při plánování nákladů, například při rozhodování, zda na dané riziko uzavírat pojistnou smlouvu.
- Roztřídění možných událostí do skupin dle toho, které části infrastruktury ovlivňují.
- Pro jednotlivé skupiny jsou pak navrženy i společné postupy pro různé události v rámci téže skupiny.
- Organizační strukturu společnosti s určením zodpovědných osob.
- Kontaktní údaje na osoby, které zastávají nějakou roli v případě mimořádné události.
- Soupis potřeb a zdrojů pro jednotlivé skupiny událostí např. náhradní prostory, náhradní vybavení, záložní zdroje atp.
- Stručný popis hlavních činností ve společnosti, stanovení stupně jejich významu pro chod společnosti a pravděpodobné dopady mimořádné události na jednotlivé procesy.
- Odkazy na různé dokumenty, kontakty a poznámky užitečné při odstraňování následků události, které pomohou uvést společnost do normálního chodu. Mezi tyto dokumenty patří např. pojistné smlouvy, smlouvy o outsourcingu, kontakty na likvidátory pojistných událostí atp.
- Konkrétní postupy pro jednotlivé skupiny mimořádných událostí. V postupech se popisují kdo, kdy a jaké provádí činnosti. Kdo koho informuje, kdo a za co zodpovídá a kdy stav mimořádné události končí.

Jedná se o nejdůležitější část dokumentu, na jehož kvalitě závisí rychlost a míra obnovy do normálního chodu společnosti [20, 29].

Plán obnovy provozu po havárii musí být pravidelně prakticky testován, revidován a aktualizován [20, 29].

2.8. Krizové plánování

Je nástrojem krizového řízení a je souhrnem plánovacích činností, procedur a vazeb uskutečňovaných orgány krizového řízení a jimi určenými státními nebo veřejnými institucemi, právníckými nebo podnikajícími fyzickými osobami k realizaci cílů a úkolů při zajišťování bezpečnosti státu a jeho obyvatelstva za krizových situací.

Podle krizového zákona č. 240/2000 Sb. se soustřeďuje na proces zpracování aktualizace a ověřování krizových plánů a dokumentů s nimi souvisejícími [20, 29].

Zahrnuje:

- krizové plánování k řešení vojenských krizových situací,
- krizové plánování k řešení nevojenských krizových situací.

2.9. Havarijní plánování

Havarijním plánováním se rozumí soubor činností, postupů a vazeb uskutečňovaných ministerstvy a jinými ústředními správními úřady, krajskými a obecními úřady a dotčenými právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými k plánování opatření k provádění záchranných a likvidačních prací při vzniku mimořádných událostí, a to vždy s použitím existujících sil a prostředků (např. integrovaný záchranný systém) s cílem [29]:

- analyzovat existující rizika a zvýšit povědomí o rizicích na daném území,

- minimalizovat škodlivé účinky mimořádné události na životy a zdraví osob, životní prostředí, hospodářská zvířata, majetkové a kulturní hodnoty,
- stanovit opatření k odvrácení nebo omezení účinků mimořádné události a způsob odstranění následků

2.10. Havarijní plány

- Havarijní plány objektové, např.:
 - vnitřní havarijní plány,
 - havarijní plány vodního hospodářství a ochrany vod před závadnými látkami,
 - havarijní plány ochrany ovzduší pro případy poruch a nehod u technických zařízení,
 - havarijní plány k předcházení vzniku a k řešení stavů nouze v energetickém sektoru.
- Havarijní plány územní:
 - havarijní plán kraje
 - vnější havarijní plány.

Havarijní plány území jsou přílohou krizového plánu kraje. Vnitřní havarijní plán je součástí plánu krizové připravenosti určených právnických a podnikajících fyzických osob [29].

2.10.1. Vnitřní havarijní plán

Vnitřní havarijní plány jsou nástrojem pro zajištění havarijní připravenosti v areálu provozovatele. Zpracovávají je provozovatelé [29]:

jaderných zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření,

dle zákona č. 18/1997 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů [23]

objekty a zařízení zařazené do skupiny B, dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů [22].

2.10.2. Vnější havarijní plán

Zpracovávají se pro území zóny havarijního plánování k zabezpečení ochrany obyvatelstva, životního prostředí, hospodářských zvířat, majetkových a kulturních hodnot.

Pro jaderná zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření, dle zákona č. 18/1997 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů [23, 29],

pro objekty/zařízení zařazené do skupiny B, dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií [22].

Zpracovatelem vnějších havarijních plánů je hasičský záchranný sbor kraje. Vnější havarijní plány se prověřují minimálně jedenkrát za 3 roky cvičením havarijní připravenosti.

2.10.3. Havarijní plán kraje

Havarijní plán kraje (dále jen "HP kraje") se zpracovává pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu [29].

HP kraje zpracovává hasičský záchranný sbor kraje minimálně ve 2 vyhotoveních. Jeden HP kraje se ukládá jako součást krizového plánu kraje pro jednání bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje, druhý se ukládá na operačním a informačním středisku [29].

Poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje se přiloží k HP kraje [29].

2.11. Proces řízení rizik

Řízení rizik je nedílnou součástí správného řízení projektů. Jedná se o postupný, neustále se opakující proces zlepšování, nejlépe začleněný do existujících praktik nebo jiných projektových postupů. Základními složkami procesu řízení rizik jsou [2, 4, 15]:

- Komunikace a konzultace, jež jsou podstatnými prvky každého kroku procesu řízení rizik. Měly by zahrnovat dialog se zainteresovanými stranami s důrazem spíše na oboustranné konzultace než na jednosměrný tok informací od těch, kteří rozhodují, k dalším zainteresovaným stranám [2, 4, 15].

Komunikace je důležitým faktorem. Rozhodně souhlasím s tím, že by to měla být oboustranná debata než jen přijímat informace, co dělat a že přes to „nejede vlak“. Jde o to se dohodnout, protože člověk, který řídí záchranné práce, nezná daný objekt nebo okolí, kde daná situace vznikla. Člověk, který je z dané oblasti, může navrhnout šetrnější řešení.

- Definice prostředí stanovuje kontext a souvislosti a vymezuje základní rámec pro správu rizik a rozsah celého procesu řízení rizik. Kontext zahrnuje např. vnější a vnitřní prostředí organizace a účel prováděného řízení rizik. Je také nutné vzít v úvahu rozhraní mezi vnějším a vnitřním prostředím. Důležité je zajistit, aby cíle vytyčené pro proces řízení rizik braly ohled na projekt i vnější okolí [2, 4, 15].

Definice prostředí úzce souvisí s komunikací a konzultací. Jde o to projednat, jaké riziko je ještě přijatelné pro daný objekt a opět to nemůže určit pouze člověk, jež velí záchranným pracím.

- Identifikace rizik, kterými se bude proces řízení rizik zabývat. Důkladná identifikace, postavená na dobře navrženém systematickém postupu, je rozhodující, protože riziko neidentifikované v tomto kroku může být v následné analýze vynecháno. Identifikace by měla obsáhnout všechna rizika, která mohou mít souvislost s projekty, ať už jsou nebo nejsou pod kontrolou vedoucího projektu nebo projektového týmu [2, 4, 15].

Aby se člověk mohl s daným rizikem co nejlépe vypořádat, musí vědět „s čím má tu čest“. Ano, dá se improvizovat na místě, nicméně jde o příliš velké riziko, které by mělo být sníženo na co nejmenší mez.

- Analýza rizik se zabývá odhalováním a pochopením rizik. Poskytuje podklady pro rozhodnutí o nutnosti zabývat se určenými riziky a doporučuje nejvhodnější a nákladově efektivní strategii zvládnutí rizik. Analýza rizik obsahuje odhalení zdrojů rizik, jejich příznivých a nepříznivých následků a možností, že se tyto následky přihodí. Mohou být identifikovány faktory, které ovlivňují následky a jejich pravděpodobnosti. Rizika se analyzují spojením následků a jejich pravděpodobností. Ve většině případů se berou v úvahu už existující opatření [2, 4, 15].

Možná se budu opakovat, ale opět důležitá je komunikace a snížení rizika na únosnou hranici. Pochopení rizika pomáhá jeho rychlejšímu zvládnutí a vydání dalších opatření, a pokud by se daná situace opakovala, ušetření času a rovnou řešení dané situace.

- Smyslem vyhodnocení rizik je rozhodnout podle výsledků analýzy rizik, která rizika potřebují ošetřit a pořadí jejich zpracování. Vyhodnocení rizik zahrnuje srovnání závažnosti rizik, identifikovaných během procesu analýzy rizik, s měřítky rizik zavedenými při stanovení kontextu. Rizika je vhodné porovnat s cíli projektu a rozsahem příležitostí, které z nich mohou vyplynout. Tam, kde je na výběr z více možností, mohou být vyšší případné škody spojeny s vyššími možnými zisky a vhodná volba bude záviset na stanoveném kontextu. Rozhodnutí by měla probíhat v širších souvislostech rizik přesahující hranice projektu. Za jistých okolností může vyhodnocení rizik vést k rozhodnutí provést další analýzy [2, 4, 15].

Vše je provázáno se vším, bez komunikace by nebyla identifikace, analýza ani vyhodnocení a bez předchozích by nebylo správné a přesné vyhodnocení rizik a následně sestavení žebříčku nutnosti co a v jakém pořadí zvládat, což je nutnost, protože správné pořadí jak zvládat daná rizika je nesmírně důležité.

- Zvládání rizik se skládá ze zjištění rozsahu možností pro ošetření rizik, hodnocení těchto možností, přípravy a realizace plánů zvládání rizik. Výběr nejvhodnější možnosti pro zvládání rizik spočívá ve vyvážení nákladů na její uskutečnění proti ziskům, které to přinese. Náklady na řízení rizik mají být celkově úměrné dosahovaným ziskům. Při posuzování poměru nákladů a zisků je potřeba zahrnout stanovený kontext. Je důležité započítat veškeré přímé a nepřímé náklady a zisky, hmotné i nehmotné, vyjádřené ve finančních nebo jiných škálách [2, 4, 15].

Zvládání rizik podle mého závisí na více faktorech. Jistě záleží na tom, jak a čeho chce člověk v danou chvíli dosáhnout, nicméně je nutno v potaz vzít jeho momentálním rozpoložením jeho mysli, protože to ovlivňuje schopnost dělat jakoukoliv věc, takže i návrhy co právě v určitý moment udělat, což se týká i nákladů v poměru k zisku.

- Po změně nebo sdílení rizik mohou zůstat rizika, která je třeba akceptovat (podstoupit). Rizika je také možné podstoupit záměrně, např. pokud se je nepodaří identifikovat, vhodně sdílet nebo jinak zvládat. Pokud po procesu zvládání rizik stále zůstává zbytkové riziko, je třeba rozhodnout, zda riziko podstoupit nebo opakovat proces zvládání rizik [2, 4, 15].

V každé životní situaci člověk musí podstupovat rizika. Jde především o to, jak riziko v tu danou chvíli člověk vnímá, jestli je na tak nízké úrovni ohrožení, že se dá přijmout, nebo v tom přijatelném rozmezí, není a raději ho člověk nějak zvládne.

- Možnosti využití rizik s příznivými výsledky (příležitostmi), které se vzájemně nutně nevyklučují nebo jsou vhodné za všech okolností, zahrnují například aktivní vyhledávání příležitostí, rozhodnutí začít nebo pokračovat v činnosti, která příležitost vytváří nebo podporuje (tam, kde to je proveditelné), změnu možnosti příležitosti vedoucí ke zvýšení pravděpodobnosti příznivých výsledků nebo změnu následku vedoucí ke zvýšení objemu zisků [2, 4, 15].

Všechno zlé je pro něco dobré. To se týká absolutně všeho a nejen rizik. Vždycky se nastalé situace dá využít v náš prospěch, nemyslím teď pouze zneužívání nebo využívání, ale vytěžit z ní maximální možné výsledky.

- Aby plán řízení rizik zůstal stále aktuální, je třeba jej upravovat na základě posouzení aktuálního stavu. Podmínky, které mohou ovlivnit následky a jejich pravděpodobnosti, se mohou změnit, stejně jako okolnosti, které ovlivňují náklady nebo vhodnost různých přístupů ke zvládnání rizik. Proto je nutné cyklus řízení rizik pravidelně opakovat. Sledování a posuzování přináší také poučení z probíhajícího procesu řízení rizik prostřednictvím hodnocení událostí, plánů zvládnání rizik a jejich výsledků [2, 4, 15].

Prevence je důležitá a opakování je matka moudrosti. Raději být připraven na to, co se všechno může stát, než být překvapen a pak jen koukat a propadat panice.

2.12. Moc bezmocných

Moc bezmocných se zdá jako slovní spojení naprosto nesmyslné. Nicméně mám své důvody k tomu tvrdit, že je to více než trefné. Opět využiju příkladu záchranáře, jde čistě jen o znázornění, nicméně zde nebude hrát hlavní roli onen zachraňující, ale zachraňování.

Lidé na první pohled bezmocní nebudou přece jen nečině sedět a čekat, pro koho bude to volné místo v loďce, všichni se snaží osobu, jež jim přišla na pomoc, přesvědčit a to je v jejich rukou velice účinná zbraň, mají tedy určitou moc. Nechci rozebírat jejich metody přesvědčování, dostali bychom se ke slavnému „Účel svítí prostředky!“[6].

Není to ovšem jediný příklad toho, kdy zdánlivě bezmocní svírají v rukou moc. Stačí se vrátit do minulosti a podívat se na vládce a poddané. Jakou moc mají? Tu, že panovníka svým způsobem živí a vydělávají mu na jeho rozmary. A když by vládce popadla hamižnost a chtěl by víc a třeba zvýšil daně, tak lidé nebudou třeba mít časem co jíst, nebudou odvádět dostatečnou práci a tím pádem ani vladař nebude mít dost.

Stačí se podívat i do současnosti, my jako prostí a relativně bezmocní máme přece právo volit a tím pádem máme moc udržovat či shazovat naše mocné politiky na jejich postech. Nezdá se mi to malou moci.

Souhrnně se dá říct, že mocní by nemohli bez bezmocných existovat a naopak.

3. SHRnutí VYBRANÝCH VLIVŮ MOCI A BEZMOCI V OBLASTECH KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Krizové řízení a plánování záleží hlavně na lidech, na jejich současných pocitech a rozpoložení, jejich postavení ve společnosti a tím pádem i moci něco udělat pro ostatní.

Položila jsem si otázku, jak moc ve všech svých „odvětvích“ ovlivňuje řízení krizových situací. Nedokázala jsem si ze začátku představit jak třeba taková výkonná moc, nebo soudní moc mohou tuto problematiku ovlivnit. Ano, je to vliv relativně malý nicméně, ale jakýkoliv vliv je patrný.

Vláda a prezident krizové řízení ovlivňují hlavně ve sféře zákonů. Vláda o něco více, než hlava státu, protože jeho mocí je pouze konečné podepsání zákona a když by došlo na případné veto, pomocí zákonodárné moci se dá nadpoloviční většinou přehlasovat.

Vláda podává návrhy zákonů, kde záleží na tom, jestli se tím zabýval někdo, kdo tomu rozumí, nebo „laik“, který si myslí, že daná věc je správně vyřešená, protože kvalita zákona je velice důležitá. Schvalování zákona se později věnuje poslanecká sněmovna a taktéž mu musí věnovat pozornost.

Tímto jsme se dostali k vlivu zákonodárné moci. Schvalování zákonů je jejich povinností a zákonem se krizové řízení dá ovlivnit velmi mnoho. Od mnohých lidí zabývajících se touto tématikou jsem se dozvěděla, že zákony týkající se krizového řízení a plánování jsou velice dobré. Moc poslanců a senátorů je v tom, jaký zákon a v jaké kvalitě schválí. Zde se jim to evidentně podařilo, nicméně jsou jiné oblasti, kde tomu tak není.

Oříškem byl vliv moci soudní. Nějak mi nešlo zpočátku na mysl, jak by krizové řízení a plánování mohla ovlivnit. Nakonec jsem si uvědomila, že moc soudní funguje jako „strašák“, protože ne každý si uvědomuje, že při žádosti pomoc poskytnout musí a pokud ne, je nějakým způsobem sankcionován. Lidé se bojí toho, že budou popotahováni a raději v tomhle smyslu pomoc poskytnou. Samozřejmě zde záleží na tom, jestli je obyvatelstvo informované.

Dalším, kdo má velice výrazný vliv na krizové řízení a plánování, jsou základní a ostatní složky integrovaného záchranného systému. Jejich moc spočívá v pomoci obyvatelstvu a v ovlivňování jejich rozhodnutí. Podle mého názoru je toto ovlivnění krizového řízení a plánování nejdůležitější. Při krizové situaci určitě totiž nebudou lidé vzpomínat na nějaké zákony, možná si vzpomenou na to, že když neudělají „to a ono“ hrozí jim nějaký trest, ale čeho si určitě všimnou, tak zdravotníků, policie, hasičů nebo třeba armády. Člověk poslechne příslušníky daných složek a udělá, co mu bylo řečeno, bohužel ale existují výjimky, které si udělají, co chtějí, to se ale v ne malém počtu případů vymstí. A co se stane potom? Samozřejmě se lidé obrací na integrovaný záchranný systém. A oni přijedou a zachrání je a zabrání tím mnohem větším škodám, než se dosud staly. Bohužel někteří lidé si myslí, že už se dané složky měly snažit víc v prvním případě, kdy nabízely pomoc, a dojde k nějakým sporům. Jde mi o to, že vliv není vždy pozitivní, ale může být i negativní.

Další vliv na krizové řízení a plánování má informovanost obyvatelstva o tom co v dané chvíli dělat. Tohle má na starosti na starosti obecní úřad, tedy politikové na nižších úrovních. Tento vliv je taktéž důležitý, možná bych ho zařadila na stejnou úroveň vlivu složek integrovaného záchranného systému. Je důležité alespoň okrajově se orientovat nastalé situaci, jak pomoci těm nejvíce potřebným. Člověk musí vědět co udělat třeba při povodních, nebo požáru a v pro mě nejdůležitější situaci, při záchraně života, tedy je nutná alespoň nějaká znalost první pomoci.

3.1. První pomoc – nutnost?

Ruku na srdce, kolik znáte ve svém okolí lidí, u kterých si jste jistí, že by byli schopni provést první pomoc, tak jak se má? Mně by stačily prsty na jedné ruce, abych to spočítala, a to dva z těch lidí studují medicínu a třetí z nich je doktor vystudovaný. Já sama za sebe mám čisté svědomí. Kdybych se pořádně podívala, někde bych i našla resuscitační roušku. Nutnost mít nějaké povědomí o první pomoci ve mně vyvolala autonehoda, které jsem se bohužel zúčastnila, tehdy jsem nevěděla co a jak. Byla jsem absolutně bezmocná, vůči sobě i vůči ostatní mým spolucestujícím v autobuse.

S tím souvisí i změna zákona, od nového roku platí například nový obsah autolékárničky. Mělo by se to totiž týkat všech. U této věci týkající se první pomoci se mi zdá, že konečně pánové a dámy ve sněmovně a senátu nechytali lelky a do něčeho se pustili, já osobně bych možná ještě trošku zpřísnila tresty, jedná se přeci o lidské životy a jen tak projít by nám nemělo, když bychom na ulici nechali zemřít člověka. Nicméně, chce to spoustu dalších změn.

3.2. Řešení problému

Každý by měl začít sám od sebe, jak už jsem naznačila, pár změn již udělali i naši zákonodárci. Nicméně vzhledem k tomu jak to v naší republice vypadá, se změnami by se mělo začínat od nejmenších.

3.2.1. Výuka v mateřských školách

V mateřských školách se nejedná o výuku v pravém slova smyslu. Jde o školu, tedy školku hrou. Většinu lidí se zdá, že děti v tomhle si nedokáží moc věcí zapamatovat, ale já zastávám heslo „Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš.“. Samotné mi připadá, že formou hry si toho víc zapamatují. Podle mě je důležité, aby si děti v tomto věku zapamatovaly pár důležitých věcí.

Většina z malých dětí má hasiče, policisty a pány doktory jako své vzory, zde by bylo dobré, kdyby z pozice autority jeden ze jmenovaných, ale přece si myslím, že nejlepší by byl hasič, kvůli vzezření, vypadá nejsilněji a připomíná superhrdinu, vysvětlil různé věci, které se mají v danou chvíli dělat, například když začne hořet, že se nemají schovávat do skříně, ale mají na sebe upozornit.

Děti si to zapamatují, říkal to přece ten pán, co byl tolik podobný tomu, co zachránil svět.

3.2.2. Výuka na základních školách

3.2.2.1. První stupeň

Na prvním stupni je to víceméně stejné jako v mateřské škole s tím rozdílem, že děti již většinou mají své mobilní telefony, umí s nimi většinou lépe než rodiče a znají čísla, tudíž mohou zavolat pomoc. Ano, může se stát, že dispečer, situaci vyhodnotí špatně a bude si myslet, že jde o planý poplach, ale to je jiná věc.

Další věcí je jak často by se na prvním stupni měla tato výuka provádět. Tyto děti jsou relativně malé, domnívám se, že dvakrát za školní rok, tedy, jednou za pololetí je to dostačující.

3.2.2.2. Druhý stupeň

Druhý stupeň základní školy je už pro tuhle problematiku mnohem zajímavější kategorií. Dítka se sice dostávají do pubertálního věku, nicméně, ta která jsou na víceletých gymnáziích, jsou mnohem edukovatelnější. Zde jsou kurzy jednou za půl roku nedostačující, já bych byla pro jednoměsíční interval, protože by se dalo jít více do hloubky a studenti by si toho mohli více zapamatovat. Dozvěděli by se na jaká čísla volat, co dispečerovi říct, aby co nejvíce usnadnili práci, co udělat, aby ochránili sebe a své blízké, například, že hořící pánvičku opravdu nemají hasit vodou a jiné věci.

V tomto věku by se dalo začít i s výukou první pomoci. Například chlapci v deváté třídě mají mnohem více síly, než třeba já a tím i více předpokladů, že déle vydrží při nepřímé srdeční masáži.

3.2.3. Výuka na středních školách

Střední školy, čtyřletá gymnázia, učiliště, to vše jsou kategorie lidí, které je nezbytné informovat, většina z nich totiž nemá nejmenší tušení, co by v jistých situacích dělali. Zvláště ti, co jsou na učilištích, jsou zahroubaní do sebe a každou věc navíc berou jako nutné zlo a to je třeba změnit. S tím si já bohužel nevím rady, nemám nápad, jak to udělat, nebyla jsem taková. Pány by samozřejmě mohla zaujmout nějaká pěkná paní přednášející a dámy sličný pan přednášející, ale jsou to jen ubohé snahy upoutat zájem, nicméně alespoň na tu chvíli by to fungovat mohlo. Říká se, že mozek upamatuje všechny informace, co se kdy dozvěděl, tak nám jen nezbyvá doufat, že by si je studenti těchto zařízení v nastalé situaci, vybaví dané instrukce.

A co by se měli lidé od patnácti do asi devatenácti let dozvědět? Nějak zevrubně se dozvědět informace o integrovaném záchranném systému, o mimořádných situacích, krizovém řízení. Měli by dostat všeobecný přehled, ekonomie se přece učí. Na gymnáziích bych možná zavedla samostatný předmět a na učilištích bych výuku nechala jednou měsíčně jako na druhém stupni základních škol.

Co se týče první pomoci, tolik by se asi tato skupina lidí nevzpírala, pokud by měla zachraňovat opačné pohlaví přibližně stejného věku, pravda jinak by to bylo u výrazně starších lidí, popřípadě u stejného pohlaví, tam by se z nich asi většina bránila.

3.2.4. Výuka na vysokých školách

Výuka na vysokých školách by podle mého názoru měla být individuální, nebo spíše volitelná. Pokud tedy škola není se zaměřením na krizové řízení a plánování nebo medicínu, anebo se jinak nedotýká krizového řízení a plánování. Většinu z toho by měl člověk znát už dřívější.

3.3. Shrnutí

Čím se člověk začne učit dříve, tím více mu toho utkví v paměti. A čím více toho člověk ví, tím je mocnější a tím méně nastává situací, kdy by si nevěděl rady, bude méně bezmocných, ale to je spíše přání.

Nicméně na to by zákonodárci měli slyšet, mít informované obyvatelstvo, které by vědělo jak se v dané situaci chovat. Jde jen o to, zda budou chtít. My máme tu moc to změnit pouze to, kdo bude mít moc změnit tyto zákony.

4. ZÁVĚR

Mocní a bezmocní, moc a bezmoc, to je jako noc a den. Jedno bez druhého nemůže existovat. V jakékoliv společnosti, na jakémkoliv světadíle se najdou. Někde jsou patrné více někde méně, v Evropě méně, v Africe více. Podívejme se do minulosti, podívejme se do budoucnosti, je to pořád stejné.

V práci se nachází několik definic, bez kterých by nebylo lehké pochopit dané téma. Jedná se o pojmy týkající se krizového řízení a plánování, jako například mimořádná událost, krizová situace a jiné.

Cílem této práce bylo popsat, rozebrat, charakterizovat vliv moci a bezmoci na krizové řízení a plánování. Rozebrala jsem moc z hlediska politiky, moc z hlediska složek integrovaného záchranného systému i moc z pohledu obyvatel.

Snažila jsem se taktéž jistou cestou dojít k tomu, jak by měla vypadat výuka, lépe řečeno informovanost obyvatelstva. Pokusila jsem se o návrh, jak by takové školení mělo vypadat od nejmladšího věku po vysoké školy.

Pokud by se zavedla nějaká výuka již od předškolního věku a tím i informovanost obyvatel, věřím, že by krizové řízení a plánování nemělo tolik překážek v podobě zdánlivě bezmocných lidí, kteří netuší co dělat.

5. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] WEBER, Max. *Metodologie, sociologie a politika* : vyd. Druhé : Vyd. M. Havelka, Praha, 1998. 351s. ISBN 978-80-7298-389-6.
- [2] SMEJKAL, Vladimír. RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích* : vyd. Druhé Praha : Grada Publishing, 2006. 300s. ISBN 80-247-1667-4.
- [3] NIETZSCHE, Friedrich. *Antikrist: přehodnocení všech hodnot* : Olomouc : Votobia, 2001. 126s. ISBN 80-7198-481-7.
- [4] ZUZÁK, Roman. *Krizové řízení podniku (dokud ještě není v krizi)* : Professional Publishing, 2004. 179s. ISBN 80-86419-74-6.
- [5] CABADA, Ladislav. KUBÁT, Michal a KOL. *Úvod do studia politických věd* : vyd. Aleš Čeněk, Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2007. 455s. ISBN 978-80-7380-076-5.
- [6] MACHIAVELLI, Nikolo. *Vladař* : vyd. Ivo Železný, Praha, 1997. 106s. ISBN 80-237-3544-6.
- [7] WEBER, Max. *Politika ako povolanie* . Bratislava : Spektrum, 1990. 79 s. ISBN 8021800550.
- [8] KURTZ, Donald V. (2001): *Political antropology : Power and Paradigma*: vyd. deáté Journal of the Royal Anthropological Institute, Oxford, 2003. 22s. ISBN 0-8133-3804-2.
- [9] HLOUŠEK, Vít. ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Výkonná moc v ústavním systému České republiky* : vyd. První Brno, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně, 2004. 285s. ISBN 80-210-3611-7.
- [10] FOULCAUT, Michael. *Slova a věci* : vyd. První Brno : Computer press, 2007. 316s. ISBN 978-80-251-1713-2.
- [11] RADCLIFFE-BROWN, Alfred. *Struktura a funkce v primitivní společnosti* : New york, The Free press, 1952. 89s. ISBN 1153557738.
- [12] [ADAMEC, Vilém. HANUŠKA, Zdeněk. ŠENOVSKÝ, Michail. *Management záchranných prací I* : vyd. Druhé. Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v, 2003. Publikace neprošla jazykovou úpravou. ISBN 80-86634-23-X.
- [13] ADAMEC, Vilém. HANUŠKA, Zdeněk. ŠENOVSKÝ, Michail. *Integrovaný záchranný systém* : vyd. První. Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. Publikace neprošla jazykovou úpravou. ISBN 80-86634-55-8.
- [14] ZEMAN, Miloš. MIKA, Otakar J. *Integrovaný záchranný systém* : vyd. První. Brno : FCH VUT v Brně, 2007. Publikace neprošla jazykovou úpravou. ISBN 978-80-214-3448-6.
- [15] Australian/New Zealand Standard 4360:2004 Risk Management, Standards Australia International Ltd a Standards New Zealand, 2004, ISBN 0-337-5904-1.
- [16] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- [17] Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Usnesení o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
- [18] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [19] zákon č. 239/2000 Sb., integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [20] zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

- [21] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů
- [22] zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)
- [23] zákon č. 18/1997 Sb., Zákon o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů
- [24] zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících, státní správě soudů a o změně některých zákonů (zákon o soudech a soudcích).
- [25] zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu ve znění pozdějších předpisů
- [26] zákon č. 7/2002 Sb, změna zákona o řízení ve věcech soudců a státních zástupců
- [27] zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.
- [28] zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů
- [29] Hzsmsk [online]. 2010 [cit. 2010-05-17]. Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje. Dostupné z WWW: <<http://www.hzsmsk.cz/index.php?a=cat.68>>.
- [30] Psp [online]. 2010 [cit. 2010-05-17]. Oficiální web Poslanecké sněmovny. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/>>.
- [31] Senat [online]. 2010 [cit. 2010-05-17]. Oficiální web Senátu. Dostupné z WWW: <<http://www.senat.cz/>>.